

Xây dựng và phát triển kinh tế địa phương là một phương hướng chiến lược rất quan trọng trong nhiệm vụ xây dựng cơ sở vật chất và kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

Đề phục vụ cho phương hướng xây dựng và phát triển kinh tế địa phương của Đảng, và căn cứ vào các chủ trương của Đảng về vị trí, vai trò của cách mạng kỹ thuật ở nước ta, rõ ràng phải ra sức đẩy mạnh công tác khoa học và kỹ thuật ở địa phương. Xây dựng và phát triển khoa học, kỹ thuật địa phương cũng là một phương hướng cơ bản của nhiệm vụ xây dựng nền khoa học và kỹ thuật của cả nước. Chính vì vậy mà trong những năm qua, Trung ương Đảng và Chính phủ đã có những chỉ thị, thông tư về việc thành lập và tăng cường lãnh đạo các cơ quan quản lý khoa học, kỹ thuật ở địa phương.

Với yêu cầu đó, Ban khoa học kỹ thuật các tỉnh, thành phố... trên miền Bắc được lần lượt thành lập (lúc đầu là Ban kỹ thuật).

Qua một quá trình vừa làm vừa rút kinh nghiệm, nhiều Ban khoa học kỹ thuật địa phương đã có những tiến bộ đáng kể: xác định được chức năng, nhiệm vụ, vạch ra được phương hướng công tác, đã có những hoạt động thiết thực phục vụ cho sự phát triển kinh tế và đời sống của địa phương. Hoạt động và tác dụng của một số Ban khoa học kỹ thuật đã được cấp ủy, Ủy ban hành chính và các ngành kinh tế, văn hóa... của địa phương đánh giá cao.

Tuy nhiên, tình hình tổ chức và hoạt động của các Ban khoa học kỹ thuật địa phương không đồng đều... Có Ban làm cả chức năng quản lý và chức năng nghiên cứu khoa học, có Ban chỉ làm chức năng quản lý. Ngay chức năng quản lý, các Ban cũng có quan niệm và cách làm không thống nhất.

Vấn đề đặt ra là, dưới ánh sáng của đường lối, chủ trương của Trung ương Đảng và Chính phủ, nên tiến hành công tác khoa học và kỹ thuật ở địa phương như thế nào hợp lý nhất, nhanh nhất, tốt nhất, tiết kiệm nhất?

Đề góp phần giải quyết vấn đề nêu trên, tạp chí Hoạt động khoa học mở mục **CÔNG TÁC KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT ĐỊA PHƯƠNG**, và rất mong được các đồng chí trong cấp ủy và Ủy ban hành chính tỉnh, thành phố, các đồng chí lãnh Ban khoa học kỹ thuật và các ngành kinh tế, văn hóa... của địa phương cũng như các cơ quan, các đồng chí cán bộ công tác ở các ngành thuộc trung ương tham gia viết bài cho tạp chí.

Trong số này, chúng tôi giới thiệu bài viết của đồng chí Đoàn Duy Thành, Ủy viên Ban chấp hành đảng bộ thành phố Hải-phòng, Trưởng Ban Khoa học kỹ thuật thành phố, và bài của đồng chí Nguyễn Đình Diên, Viện phó Viện Đo lường — Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước.

Tạp chí HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC

15 NĂM HOẠT ĐỘNG CỦA BAN KHOA HỌC KỸ THUẬT HẢI-PHÒNG

ĐOÀN DUY THÀNH

Được thành lập từ tháng 6 năm 1959 theo chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ, lúc đầu là Ban Kỹ thuật, đến nay Ban Khoa học kỹ thuật thành phố Hải-phòng gần tròn 15 tuổi.

Nhìn lại 15 năm vừa xây dựng vừa hoạt động, chúng tôi muốn nêu lên đây một số nhận xét trên những việc đã làm, nhằm trao đổi với các tỉnh bạn, góp phần xác định cho rõ và cụ thể hơn chức năng, nhiệm vụ cũng như phương thức hoạt động của một Ban Khoa học kỹ thuật địa phương.

Theo yêu cầu của tòa soạn, với khuôn khổ một bài báo, chúng tôi sẽ không đi vào những thành tích, ưu điểm, khuyết điểm trên tất cả các mặt hoạt động của Ban, mà chỉ cố gắng làm rõ một số vấn đề, rút ra từ đó bài học kinh

nghiệm cho bản thân Ban chúng tôi, đồng thời cũng là điều chúng tôi muốn trao đổi với các tỉnh bạn.

..

Trước hết, trong 15 năm qua, điều mà chúng tôi luôn luôn quan tâm, suy nghĩ và chiếm nhiều sức lực của chúng tôi nhất, đó là «chức năng, nhiệm vụ cũng như phương thức hoạt động của một Ban Khoa học kỹ thuật ở địa phương —hiệu và làm thế nào cho đúng». Khi nói: Ban Khoa học kỹ thuật là cơ quan tham mưu giúp Ủy ban hành chính tỉnh, thành phố, thống nhất quản lý công tác khoa học, kỹ thuật trong tỉnh và thành phố», nhưng hiệu và làm cho đúng chức năng «tham mưu» thì quả là một việc không dễ dàng.

Trong vấn đề này, chúng tôi đã trải qua mấy thời kì nhận thức và làm chức năng tham mưu » như sau :

1. Trong thời kì đầu, chúng tôi cho rằng : là một cơ quan « tham mưu » về khoa học kĩ thuật thì phải phát hiện cho được những vấn đề kĩ thuật mới, đề nghị những cải tiến kĩ thuật mới, đề xuất những qui trình kĩ thuật mới.

Để làm được việc ấy, ví dụ trong nông nghiệp, cán bộ Ban không có cách gì khác là phải tổ chức thật nhiều những « thí nghiệm thăm dò » để từ đó mà có những « nhân chứng sống » có sức thuyết phục đối với lãnh đạo của thành phố và được ngành chủ quản chấp nhận, và đưa vào sản xuất đại trà.

Trong mấy năm liền, với một số ít ỏi kĩ sư ở Ban, chúng tôi đã tổ chức khá nhiều thí nghiệm thăm dò :

— Trong kĩ thuật trồng trọt, với hai cán bộ, chúng tôi đã tổ chức các thí nghiệm về « cày sâu, đổi giống » nhằm góp 1 kiến cho việc chống lớp chống đỡ, phục vụ thâm canh ; thí nghiệm về « cải tạo đất lầy thụt » bằng bón vôi và tưới tiêu khoa học, nhằm góp 1 kiến cho việc cải tạo đất của thành phố ; thí nghiệm « bôi vazolin vào toàn bộ củ khoai tây » nhằm góp 1 kiến cho vấn đề bảo quản khoai tây giống ; thí nghiệm « nhân ba giống lúa mới » của một trường đại học với hi vọng sẽ đóng góp cho thành phố một loại lúa mới, mà theo như các đồng chí ở trường đó nói : « rất dễ dàng đạt mức 7—8 tấn/ha cả năm trên diện tích rộng », và giống lúa mới này chỉ còn có một vấn đề lớn nhất cần phải giải quyết là : tăng hàm lượng prôtêin để nâng chất lượng « ngon cơm » lên nữa.

Trong kĩ thuật chăn nuôi, mặc dù chỉ có một cán bộ đang học hàm thụ đại học chăn nuôi, chúng tôi cũng tổ chức hàng loạt thí nghiệm khác nhau : thí nghiệm cho lợn « ăn sống — ủ men » ở 5 hợp tác xã sản xuất nông nghiệp để chứng minh cho một biện pháp kĩ thuật mới, đỡ tốn củ và đỡ tốn than đun cám cho lợn, mà lợn lại tăng trọng nhanh ; thí nghiệm làm « thức ăn tổng hợp » cho lợn theo lối công nghiệp trên cơ sở những phế phẩm của một số nhà máy... nhằm góp phần cùng với các ngành giải quyết một bước vấn đề thức ăn cho lợn.

Đó là chưa kể những thí nghiệm nhiều về của chúng tôi trong lĩnh vực chế biến thực phẩm như « muối dưa trong bao nilông », và « chôn nilông xuống đất thay chum vại » góp phần giải quyết vấn đề chế biến dưa trong lúc rau giáp vụ, khi chum vại còn thiếu ; thí

nghiệm « chế biến sữa thực vật » (thực chất là sữa đậu nành cô đặc) v.v...

Trong nhiều năm liền, chúng tôi đã từng yên tâm với cách làm nói trên, với suy nghĩ : làm như thế mới phát hiện được những vấn đề mới, mới đề xuất được những qui trình mới, và có đề xuất được với lãnh đạo những qui trình kĩ thuật mới như vậy, thì mới có thể gọi là cơ quan « tham mưu » được.

Nhưng, với biết bao công sức đổ ra trong nhà máy, trên chuồng trại, trên cánh đồng, với một tác phong « lặn xả vào mà làm », không nề hà cả những việc « cầm cây theo trâu », gieo mạ, gánh phân, cho lợn ăn, rửa chuồng và tiêm phòng cho lợn, v.v... kết quả của lối làm việc này lại quá ít ỏi !

Những cán bộ, kĩ sư của chúng tôi đã làm việc không tiếc sức mình, và rõ ràng là đã hoàn thành nhiệm vụ công tác được giao, nhiều anh em đã đạt « Lao động tiên tiến », nhưng khi tổng kết những công việc chúng tôi làm, ai nấy đều có một băn khoăn sâu sắc : *Chúng ta làm như thế có đúng không ? Phải chăng làm như vậy là ta đang làm chức năng tham mưu ?* Lẽ nào với nhiệt tình như thế, với quyết tâm như thế, mà sao lãnh đạo của UBHC thành phố « có vẻ » ít quan tâm, và các ngành chủ quản cũng không « mặn mà » lắm !

Thí nghiệm « cày sâu — đổi giống » thì bị hợp tác xã bãi bỏ, cày lật tất cả các lô thí nghiệm của Ban mà không báo trước. Thí nghiệm « ba giống lúa mới » thì sau vài ba vụ cày, so sánh nó với đối chứng (là lúa Nông nghiệp 8) mới vỡ lẽ ra : « hình như cái gọi là giống lúa mới, thực ra nó không mới », và « có khi ta đang thí nghiệm so sánh lúa Nông nghiệp 8 với chính lúa Nông nghiệp 8 ! ». Kết thúc đề tài là một công văn chuyển giao ba giống đó sang cho Trại thí nghiệm tổng hợp của UBHC thành phố, để họ tiếp tục theo dõi và có kết luận sau !

Tóm lại, trong nhiều năm, chúng tôi đã hiểu « tham mưu » và triển khai công tác « tham mưu » theo hướng như thế. Khách quan mà nói : một số trong những việc làm loại này cũng có tác dụng thiết thực ; một đôi việc được UBHC thành phố khen ; vài việc khác thì được ngành chủ quản hoan nghênh. Nhưng phần lớn các việc thuộc loại này là không kết quả, hoặc kết quả rất ít. Nguyên nhân của nó là :

1) Làm như vậy không đúng với chức năng của một cơ quan tham mưu được ủy quyền của UBHC thành phố — thống nhất quản lí công tác khoa học kĩ thuật trong toàn thành. Với một số người ít ỏi, chúng tôi đã tung người vào

những đề tài nghiên cứu khoa học kỹ thuật cụ thể như trên, thì rõ ràng Ban không còn người đầu mà theo dõi một cách bao quát, để có ý kiến đề xuất được những vấn đề lớn, có tính chất bao trùm, góp phần làm cho việc quản lý công tác khoa học kỹ thuật trong thành phố đi vào nề nếp.

2) Làm như vậy là chông chéo, « dẫm chân » lên các ngành, làm thay các ngành chủ quản một cách không cần thiết, là đã biến Ban Khoa học kỹ thuật từ một Ban quản lý khoa học kỹ thuật thành một trại thí nghiệm chuyên chế thử, làm thử, mà trại đó lại không có biên chế chính thức, không có vật tư, không có ruộng đất trong tay!

Cho nên, từ những kinh nghiệm của mình, chúng tôi cho rằng: Ban Khoa học kỹ thuật tỉnh, thành phố không nên và không thể nghiên cứu thí nghiệm khoa học kỹ thuật.

Và mới đây, UBHC thành phố Hải-phòng đã qui định về chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của Ban, tóm tắt như sau:

« Ban Khoa học kỹ thuật là cơ quan tổng hợp về khoa học kỹ thuật của chính quyền địa phương, đặt dưới sự lãnh đạo của Ủy ban hành chính thành phố, đồng thời chịu sự chỉ đạo của Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước về mặt nghiệp vụ.

Ban Khoa học kỹ thuật có chức năng tổng hợp tình hình khoa học kỹ thuật của địa phương, có trách nhiệm đề xuất về phương hướng, nội dung phát triển khoa học kỹ thuật trong toàn thành, giúp Ủy ban hành chính thành phố lãnh đạo tốt công tác khoa học kỹ thuật, đồng thời được Ủy ban hành chính thành phố ủy quyền quản lý một số mặt hoạt động khoa học kỹ thuật, có quyền đôn đốc, hướng dẫn, kiểm tra các ngành, các cấp thực hiện, để đưa việc quản lý các hoạt động khoa học kỹ thuật đó vào nề nếp ».

2. Trong vòng 7 — 8 năm trở lại đây, Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng đã có sự chuyển hướng trong cách hiểu và cách làm chức năng « tham mưu » về khoa học kỹ thuật. Cho tới nay, chúng tôi đã thực hiện vai trò « là cơ quan quản lý tổng hợp về khoa học kỹ thuật của chính quyền địa phương » dưới những phương thức hoạt động chính như sau:

1) *Nghiên cứu và đề xuất những nhiệm vụ và phương hướng khoa học kỹ thuật lớn trong từng thời kỳ,* dưới đây là một số ví dụ cụ thể:

— Tờ trình của Ban Khoa học kỹ thuật và Ban Tổ chức chính quyền thành phố lên Thường trực UBHC thành phố « về vấn đề kiện toàn hơn nữa bộ máy làm công tác khoa học kỹ thuật của Hải-phòng », trong đó bao

gồm một hệ thống chuyên trách làm công tác quản lý khoa học kỹ thuật từ thành tới huyện, đã được Ủy ban xét duyệt, cho ý kiến và có nghị quyết cụ thể.

— Tờ trình của Ban « về vấn đề bồi dưỡng sau đại học đội ngũ cán bộ đã tốt nghiệp đại học hiện có ở Hải-phòng », cũng đang đề nghị UBHC thành phố xét duyệt.

— Tham luận của Ban trước Đại hội Đảng toàn thành lần thứ tư: « Về vấn đề đẩy mạnh hơn nữa phong trào quần chúng tiến quân vào khoa học kỹ thuật trong thời gian tới », trong đó chúng tôi đặc biệt kiến nghị nhanh chóng hình thành một hệ thống tổ chức làm nhiệm vụ đào tạo trong một thời gian ngắn đưa nhanh số công nhân lành nghề lên cao hơn nữa bằng các hình thức tại chức và tập trung; kiến nghị một số điểm cụ thể nhằm đẩy mạnh phong trào phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật trong đông đảo quần chúng công nhân của thành phố.

2) *Kế hoạch hóa công tác khoa học kỹ thuật trong toàn thành, triển khai một bước việc « kiến quyết đưa kế hoạch khoa học kỹ thuật vào trong hệ thống kế hoạch chung của nền kinh tế quốc dân » ở địa phương.*

Để làm việc này, chúng tôi đã cùng Ủy ban Kế hoạch và Sở Tài chính thành phố ra thông tri liên cơ quan về vấn đề « lập kế hoạch nghiên cứu khoa học kỹ thuật và kế hoạch tiến bộ kỹ thuật hằng năm » cho các ngành, các cấp (gọi tắt là « Kế hoạch khoa học kỹ thuật cho các ngành các cấp »). Theo tinh thần thông tri này, từ nay sẽ có sự phân công:

— Ủy ban Kế hoạch duyệt kế hoạch vật tư

— Sở Tài chính duyệt kế hoạch tài vụ

— Ban Khoa học kỹ thuật duyệt kế hoạch khoa học kỹ thuật.

Sở Tài chính chỉ cấp kinh phí và Ủy ban Kế hoạch chỉ cấp vật tư cho những đề tài nào đã được Ban Khoa học kỹ thuật duyệt và đưa vào « Danh mục các đề tài nghiên cứu trong năm ».

Năm 1973 vừa qua, lần đầu tiên Ban Khoa học kỹ thuật xúc tiến tương đối tốt vấn đề này. Ban đã trình lên UBHC thành phố và thông báo cho các ngành « *Danh mục và kinh phí được duyệt cấp cho những đề tài nghiên cứu khoa học kỹ thuật trong hai năm 1973—1974* », bao gồm đề tài thuộc các ngành công nghiệp, nông nghiệp, kinh tế biển, giao thông vận tải, xây dựng cơ bản, v.v...

Với việc làm này, Ban đã thể hiện vai trò tham mưu của mình khá rõ nét. Một số đề tài dự kiến của các ngành, Ban đã phát hiện là trùng lặp hoặc chưa cần thiết, phải tạm gác.

Những dự trù kinh phí quá cao hoặc không hợp lý, đã phải xét lại, giảm xuống, hoặc cũng có khi nâng lên. Một số đề tài khác thì Ban có i kiến chuyển đổi từ cơ sở nghiên cứu này sang cơ sở nghiên cứu khác.

Những công việc nói trên, chúng tôi đã tiến hành theo các bước sau đây :

a) Đầu tiên, Ban chúng tôi cùng với Ủy ban Kế hoạch và Sở Tài chính thành phố ra thông tri liên tịch gửi tới các ngành chủ quản, nói rõ mục đích yêu cầu, thời hạn và cách xét duyệt kế hoạch khoa học kỹ thuật trong năm 1973—1974.

b) Sau khi nhận được bản dự thảo kế hoạch của các ngành gửi tới, Ban phân công cán bộ nghiên cứu, lên các cơ quan có liên quan thuộc trung ương gặp và trao đổi với các đồng chí kỹ thuật đầu ngành, sang các cơ quan bạn gặp các đồng chí kỹ sư giỏi nhất để cùng bàn bạc.

c) Sau một thời gian chuẩn bị, Ban tổ chức họp Hội đồng xét duyệt, đại diện ngành chủ quản báo cáo, bảo vệ dự thảo kế hoạch nghiên cứu của mình. Trong hội nghị đó, các đồng chí cán bộ các ngành liên quan thuộc Hải-phòng và cán bộ các ngành thuộc trung ương sẽ phát biểu i kiến một cách vô tư, thẳng thắn.

d) Ban tổng hợp i kiến của Hội đồng, dự thảo quyết định, và sau khi lấy i kiến thêm (nếu cần), thông báo quyết định đó cho ngành chủ quản, và sau khi đã thống nhất thì đưa vào danh mục các đề tài nghiên cứu của hai năm 1973 — 1974, trình UBHC thành phố xét duyệt.

3. Giúp UBHC thành phố quản lý phong trào quần chúng phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất.

Trong công tác này, hoạt động của Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng thể hiện trên các mặt sau đây :

a) Công tác quản lý sáng kiến là một công tác mà Ban chúng tôi quan tâm ngay từ đầu từ những ngày mới thành lập Ban, có thể nói đó là một công tác « truyền thống » của Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng.

b) Trong suốt 15 năm qua, kể cả trong thời gian có hai cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, công tác quản lý phong trào phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật của Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng tuy có lúc lên, lúc xuống, nhưng nói chung không bị đứt quãng, lãnh đạo không bao giờ lơ là, buông trôi.

c) Đối với công tác này, Ban chúng tôi hướng vào các hoạt động trọng tâm sau đây :

— Phổ biến sâu rộng chính sách của Đảng và Chính phủ đối với công tác sáng kiến. Chúng tôi đã cho xuất bản tài liệu « Điều lệ khen thưởng sáng kiến », « Kinh nghiệm hoạt động của Hội những người hợp lý hóa sản xuất ở Liên-xô » và nhiều tài liệu hướng dẫn nghiệp vụ khác.

— Tổ chức mạng lưới các Hội đồng sáng kiến ở các ngành, các cấp, mà nòng cốt là chủ tịch và thư ký thường trực Hội đồng (Ban Khoa học kỹ thuật là ủy viên thường trực của Hội đồng sáng kiến thành phố một đồng chí Phó chủ tịch UBHC thành phố làm chủ tịch Hội đồng).

— Tiến hành tập huấn, hướng dẫn nghiệp vụ xét duyệt cho các đồng chí lãnh đạo chủ chốt của Hội đồng sáng kiến ở các ngành, các cấp, và cho tới tận quần chúng cán bộ, công nhân, đề trên cơ sở đó giúp các ngành, các cấp, các xí nghiệp cách làm, và tự mình làm là chính, chứ Ban không làm thay (và thực ra Ban cũng không thể làm thay được).

4. Được ủy quyền của UBHC thành phố, Ban trực tiếp tổ chức, quản lý một số mặt hoạt động khoa học kỹ thuật, phục vụ chung cho nhiều ngành như : công tác đo lường, tiêu chuẩn, kiểm tra chất lượng, thư viện khoa học kỹ thuật, câu lạc bộ khoa học kỹ thuật, v.v. .

Đối với công tác đo lường, Ban chúng tôi chú trọng nhất tới việc tăng cường tinh chất pháp lý của nó, mà đỉnh cao là đưa ra bản « Điều lệ tạm thời về quản lý đo lường » đã được UBHC thành phố Hải-phòng chính thức ban hành. Trong bản « Điều lệ tạm thời » đó, UBHC thành phố đã chính thức giao trách nhiệm thống nhất quản lý công tác đo lường trong toàn thành phố cho Phòng Đo lường (trực thuộc Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng), và coi điều lệ đó như một văn bản nằm trong hệ thống pháp chế xã hội chủ nghĩa.

Mặt khác, theo quan điểm của chúng tôi, trong ba khu vực : sản xuất, lưu thông và phân phối, thì trọng tâm của công tác quản lý đo lường phải tập trung ở khâu sản xuất, bên cạnh đó trong từng nơi, từng lúc, từng thời kỳ cũng phải chú ý thích đáng tới khâu lưu thông phân phối, mà đặc biệt là khâu phân phối.

Từ quan điểm này, công tác đo lường của chúng tôi đã đi sâu vào các mặt : kiểm định cân, đồng hồ áp suất, độ dài công nghiệp, điện công nghiệp, dung tích, ... và đi vào một số hợp tác xã nông nghiệp thuộc các huyện ngoại thành. Bên cạnh đó, đột xuất, chúng tôi cũng có tiến hành một số đợt kiểm tra cân, đo, đong, đếm ở các cửa hàng lương thực,

thực phẩm, bách hóa... thuộc khâu lưu thông phân phối.

Đối với công tác thư viện, chúng tôi đặt vấn đề: với một thành phố trên một triệu dân, với hàng chục vạn công nhân, với trên mấy nghìn cán bộ đã tốt nghiệp đại học (trong đó có trên mấy chục cán bộ có trình độ trên đại học), với hàng mấy vạn cán bộ kỹ thuật trung cấp, thì sự ra đời của một thư viện khoa học kỹ thuật là rất cần thiết, và có thể coi nó là một phương tiện để thông tin khoa học kỹ thuật, một phương tiện để cho tất cả mọi người, mọi cơ quan, mọi xí nghiệp... sử dụng sách, báo, tạp chí, tài liệu khoa học kỹ thuật một cách "rẻ tiền nhất", phục vụ cho yêu cầu công tác, sản xuất...

Ra đời cách đây hơn 5 năm, Thư viện khoa học kỹ thuật thành phố Hải-phòng đã đáp ứng được lòng mong mỏi của hàng vạn cán bộ kỹ thuật, công nhân kỹ thuật và bước đầu đã phục vụ tốt cho sản xuất, cho chiến đấu và đời sống, được các ngành và anh chị em cán bộ khoa học kỹ thuật toàn thành rất hoan nghênh.

Trải qua 15 năm, bám sát chức năng quản lý khoa học kỹ thuật, Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng đã có nhiều cố gắng vươn lên. Từ chỗ Ban Kỹ thuật, với nhiệm vụ đơn giản là "cơ quan giúp Ủy ban hành chính thành phố quản lý công tác sáng kiến" tiến lên Ban Khoa học kỹ thuật — "cơ quan tổng hợp về các mặt công tác khoa học kỹ thuật của chính quyền địa phương, được UBHC địa phương ủy quyền trực tiếp tổ chức quản lý một số mặt hoạt động khoa học kỹ thuật". Từ chỗ phạm vi hoạt động chỉ mới triển khai chủ yếu trong nông nghiệp, đến nay đã mở rộng, vươn ra nhiều lĩnh vực, nhiều mặt. Từ chỗ chỉ có rất ít cán bộ, đến nay đã có một đội ngũ cán bộ, công nhân, nhân viên với nhiều cơ sở vật chất — kỹ thuật như: cơ sở đo lường, cơ sở hóa nghiệm, thư viện khoa học kỹ thuật, v.v...

Ở đây, theo kinh nghiệm bản thân, chúng tôi muốn đề cập đến một vấn đề có ý nghĩa quyết định rất lớn đến mọi mặt hoạt động của Ban, đến sự xây dựng và trưởng thành của Ban: đó là sự quan tâm lãnh đạo của Thành ủy và UBHC thành phố đối với công tác khoa học kỹ thuật của Hải-phòng.

Sự quan tâm đó thể hiện trên những nét cơ bản như sau:

a) Trong suốt 15 năm, kể từ khi thành lập Ban cho đến nay, thường xuyên Thành ủy cử một đồng chí trong Thường vụ hay một đồng

chí thành ủy viên hoặc phụ trách, hoặc trực tiếp làm Trưởng ban khoa học kỹ thuật Hải-phòng; nhờ đó luôn luôn mang đến cho Ban Hải-phòng sự lãnh đạo sát sao của đảng bộ thành phố, giúp Ban tìm con đường đi đúng với chức năng, nhiệm vụ của mình, tìm ra phương thức hoạt động có hiệu quả nhất phục vụ tốt nhất cho sự nghiệp phát triển khoa học kỹ thuật của Hải-phòng.

b) Trong những năm 1970—1971, mặc dù ở một số địa phương bạn có vấn đề: nên "đề hay không đề" Ban Khoa học kỹ thuật, thì chính Thành ủy và UBHC thành phố Hải-phòng vẫn xác định sự cần thiết phải có Ban Khoa học kỹ thuật của địa phương. Chẳng những thế, còn vạch cho Ban những hướng đi cụ thể, giao thêm nhiệm vụ, giao thêm cho Ban quản lý một số cơ sở vật chất và kỹ thuật của thành phố, mở ra cho Ban một số lĩnh vực hoạt động mới. Dưới đây là một số ví dụ:

— Ra quyết định chuyển giao Phòng Đo lường (trước trực thuộc UBHC thành phố) cho Ban Khoa học kỹ thuật quản lý.

— Ra quyết định cho thành lập Thư viện Khoa học kỹ thuật thành phố, trực thuộc Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng với những cơ sở vật chất cụ thể kèm theo.

— Về quản lý kỹ thuật, cho thành lập ở Ban một số bộ môn mới (tiêu chuẩn hóa, kiểm tra chất lượng sản phẩm, hàng hóa...), đồng thời tăng cường trang bị cho Ban những máy móc phân tích hóa nghiệm mới để có thể đủ sức phục vụ cho công tác này.

c) Ngay trong những năm đế quốc Mỹ leo thang chiến tranh, đánh phá ác liệt thành phố Cảng, với biết bao công việc khẩn trương cần phải giải quyết, nhưng Thường trực Ủy ban, mà trực tiếp là đồng chí Chủ tịch UBHC thành phố vẫn dành thời gian để nghe toàn bộ các đồng chí lãnh đạo của Ban báo cáo công tác và cho những chỉ thị cần thiết.

Sự quan tâm lãnh đạo của Thành ủy và UBHC thành phố đối với công tác khoa học kỹ thuật là một trong những nguyên nhân cơ bản nhất, sâu sắc nhất giúp cho Ban chúng tôi trưởng thành được như ngày nay.

Bên cạnh đó, một vấn đề cũng có ý nghĩa rất lớn, có tác động rất lớn đến các mặt hoạt động của Ban: đó là sự quan tâm, tích cực hướng dẫn, giúp đỡ của Ủy ban Khoa học và Kỹ thuật Nhà nước đối với địa phương trong việc nắm vững đường lối, phương châm, quan điểm, chính sách... của Đảng và Nhà nước về khoa học, kỹ thuật; trong việc vạch ra phương hướng, nhiệm vụ công tác khoa học và kỹ thuật phù hợp với tình hình địa

phương; giúp đỡ, hướng dẫn về nghiệp vụ cũng như kinh nghiệm công tác, v.v...

Trong thời gian qua, nhất là những năm đầu, mối quan hệ công tác giữa Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước với các Ban Khoa học kỹ thuật địa phương khá chặt chẽ. Nhưng sau đó, kéo dài nhiều năm có sự buông lỏng, đề tài địa phương tự « xoay xở ». Do đó, đối với Hải-phòng và nhiều địa phương khác, thực sự chúng tôi có gặp khó khăn, một phần vì thiếu sự quan tâm giúp đỡ của Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước.

Vài năm gần đây, tình hình có được cải thiện một bước. Các đồng chí trong Ban chủ nhiệm Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước có quan tâm hơn đối với công tác khoa học, kỹ thuật địa phương. Đồng chí Chủ nhiệm Ủy

ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước đã gặp và làm việc với các đồng chí lãnh đạo trong Thành ủy và Ủy ban hành chính thành phố Hải-phòng, dành thời gian làm việc cụ thể với toàn ban lãnh đạo Ban Khoa học kỹ thuật Hải-phòng. Các cục, vụ, viện,... thuộc Ủy ban như Viện Đo lường, Viện Tiêu chuẩn, Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa, Viện thông tin khoa học và kỹ thuật trung ương, Phòng phát minh sáng chế, Thư viện Khoa học và kỹ thuật trung ương, v.v... đã có quan hệ, giúp đỡ chúng tôi trên các mặt hoạt động, công tác.

Chúng tôi hi vọng và tin chắc rằng những năm tới, Ủy ban Khoa học và kỹ thuật Nhà nước sẽ có sự quan tâm tích cực hơn, thực sự có hiệu lực nhằm đẩy mạnh xây dựng và phát triển khoa học và kỹ thuật ở địa phương.

QUẢN LÝ ĐO LƯỜNG Ở CÁC ĐỊA PHƯƠNG

NGUYỄN ĐÌNH DIỄN

Năm 1973, miền Bắc nước ta khẩn trương bắt tay vào hàn gắn vết thương chiến tranh, ra sức khôi phục, phát triển kinh tế, ổn định và cải thiện đời sống của nhân dân. Để hoàn thành nhiệm vụ đó, Đảng và Chính phủ đã có những quyết định quan trọng về tăng cường và cải tiến quản lý kinh tế, quản lý kỹ thuật, liên quan mật thiết tới quản lý đo lường.

Nhiều ngành, nhiều địa phương và cơ sở đã quan tâm đến tình hình đo lường và có những biện pháp xúc tiến công tác này. Trong tình hình đó, các phòng đo lường ở các địa phương đã cố gắng tranh thủ điều kiện thuận lợi, khắc phục nhiều khó khăn, triển khai nội dung và phạm vi hoạt động, nhờ đó công tác của phòng đo lường đã thu được những kết quả thiết thực, góp phần khôi phục và phát triển kinh tế.

Từ thực tiễn công tác của những năm trước, các phòng đo lường địa phương nhận thấy cần phải tăng cường hơn nữa công tác

tuyên truyền, giải thích, giáo dục, làm cho cán bộ, nhân dân quan tâm hơn nữa đến đo lường và sự cần thiết của việc tổ chức quản lý cân, đong, đo.

Trong năm 1973, nhiều phòng đo lường đã dùng những biện pháp như tổ chức hội nghị với các ngành, các cơ sở để kiểm điểm tình hình đo lường ở địa phương; phổ biến những văn bản pháp chế về đo lường; phát hành tài liệu, sách, báo về đo lường, giáo dục ý thức cân, đong, đo đúng đắn; bồi dưỡng nghiệp vụ cân, đong, đo cho những người giữ kho, người bán hàng, cán bộ tài vụ hợp tác xã nông nghiệp v.v...

Đồng thời những công việc cụ thể về kiểm định, kiểm tra, giám sát và trọng tài cũng có tác dụng tuyên truyền và giáo dục một cách thiết thực làm cho cán bộ lãnh đạo, cán bộ phụ trách các ngành, các cơ sở ở địa phương, những người trực tiếp cân, đong, đo và nhân dân quan tâm, ủng hộ công tác đo lường.